

*Ільницька-Гикавчук Галина Ярославівна,
кандидат економічних наук, доцент,
НУ «Львівська політехніка»*

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Екологічний туризм має рекреаційні і пізнавальні цілі та покликаний сформувати у суспільства свідомість щодо охорони та раціонального використання природних ресурсів, донести необхідність та важливість захисту навколишнього середовища. Він набуває усе більшого поширення у сучасному світі, проте в Україні екологічний туризм перебуває на початковій стадії розвитку. Екотуристичні мандрівки організовуються переважно на самодіяльному рівні, комерційна діяльність у цьому напрямку лише зароджується. Слід зазначити, що Україна володіє прекрасними екотуристичними ресурсами, які слід ефективно використовувати в туристичній діяльності. Актуальність розвитку екологічного туризму набуває дедалі більшого значення, тому що саме ця галузь може бути перспективним напрямом розвитку туризму.

Проблема розвитку екологічного туризму висвітлюється у працях О. Бейдика, М. Біржакова, В. Вишневецького, О. Дмитрука, Я. Олійника, В. Гетьмана, В. Петранівського, М. Рутинського, А. Кускова, Л. Жданової, Ю. Зінько, П. Горішевецького, В. Васильєва, Г. Сорокіної та інших.

Згідно О.О. Бейдика екологічний туризм – це складова частина рекреаційної діяльності, при якій негативний вплив на природне середовище та його компоненти є мінімальним. Екологічний туризм передбачає гармонійне єднання людини, засобів рекреації, природного середовища та рекреаційної інфраструктури [1]. Це туризм у місця з відносно незайманою природою, до цінних у природному відношенні об'єктів з метою отримання задоволення від перебування на природі, розширення знань про неї та оздоровлення [2].

Відмінності екотуризму від звичайного туризму наступні [3]:

- це подорожі та відвідування природних територій, що охороняються;
- поєднує відпочинок та екологічну освіту;
- наявність жорстких правил поведінки, дотримання яких є необхідною умовою успішного розвитку галузі;
- незначний вплив на природне середовище;
- місцеві жителі працюють як обслуговуючий персонал та живуть на території, що охороняється.

Екотуризм неможливий без наявності екоресурсів. Ними є об'єкти та явища природного чи антропогенного походження, які мають певну привабливість і можуть бути використані екотуризмі [4].

Можна виділити такі види екоресурсів [4]: природного та природно-антропогенного походження. До ресурсів природного походження відносяться: орографічні, кліматичні, водні, флористичні, фауністичні, ландшафтні. Ресурсами природно-антропогенного походження є: ботанічні сади, дендропарки, зоопарки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, ставки, водосховища тощо.

Виділяють такі види екотуризму [3]:

1. Науковий туризм. Під час нього туристи досліджують природу, здійснюють польові спостереження. Найчастіше туристичними DESTИНАЦІЯМИ в таких турах є природні території, які охороняються державою: заповідники, національні парки тощо.

2. Тури історії природи. Це тури, метою яких є дослідження місцевої культури. Найчастіше це навчальні, науково-популярні і тематичні екскурсії, які проводяться екологічними стежками.

3. Пригодницький туризм. Це активні подорожі, метою яких є отримання нових відчуттів, вражень, досягнення спортивних результатів, поліпшення туристом фізичної форми. В дану групу можна віднести скелелазіння, альпінізм, спелеотуризм, гірський туризм, водний, лижний і гірськолижний та інші види туризму. При цьому у пригодницькому екотуризмі бажання туристів до пригод превалюють на природоохоронними цілями.

4. Подорожі в природні резервати.

Виділяють за територіальною ознакою такі види екологічного туризму: на територіях природно-заповідного фонду та поза територією заповідного фонду.

Львівська область має добрий потенціал для розвитку екологічного туризму. Так, частка природно-рекреаційного потенціалу Львівщини у сумарному потенціалі України становить 5,38%. Львівська область має високу лісистість. Так, 31,8 % всіх земель області є вкриті лісом. У середньому по Україні цей показник складає 15,7%. Ліси на Львівщині займають площу 694,6 тис. гектарів [5].

Земельний фонд природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення становить 117286,8 га тобто 5,37 % загальної площі земель області. В його складі землі природоохоронного значення становлять 113894,6 га (97 %), оздоровчого – 570,7 га (0,49 %), рекреаційного – 1735,3 га (1,48 %), історико-культурного – 1086,2 га (0,9%) [5].

Об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Об'єкти природно-заповідного фонду Львівської області [5]

Об'єкт	Кількість, од.	Площа, га
Усього	329	148539
Загальнодержавного значення:	25	64551
- природний заповідник «Розточчя»	1	2085
- національний природний парк «Яворівський»	1	7079
- національний природний парк «Сколівські Бескиди»	1	35684
- національний природний парк «Північне Поділля»	1	15587
- заказники	9	3303
- пам'ятки природи	2	593
- ботанічні сади	2	41
- дендрологічні парки	2	64
- парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	6	115
Місцевого значення:	304	83988
регіональні ландшафтні парки		
- «Знесіння»	1	312
- «Надсянський»	1	19428
- «Верхньодністровські Бескиди»	1	8536
- «Равське Розточчя»	1	19103
- заказники	33	27563
- пам'ятки природи	164	1772
- інші об'єкти	103	7274

Природно-рекреаційні та лікувально-оздоровчі ресурси області включають лікувальні та мінеральні води 7 типів, лікувальні грязі, озокерити. На їх основі функціонують курорти в м. Трускавець, смт. Східниця, м. Моршин, смт. Великий Любінь, смт. Немирів, смт. Шкло.

Характеризуючи розвиток сільського (зеленого) туризму, слід зазначити, що згідно статистичної інформації в 2017 році було 14 садиб [5]. Середня місткість садиб становила 19 місць. В 2017 році розміщено 2797 осіб, а середня тривалість перебування туристів 7 днів.

В Львівській області функціонує 282 туристичні підприємства [5], що більше порівняно з попередніми роками. Загальна кількість туристів зросла з 92128 осіб в 2014 році до 175150 осіб в 2017 році.

Кількість колективних засобів розміщування в 2017 році становила 337 од., з яких готелі становили 277 одиниць, спеціалізовані засоби – 60 одиниць.

Крім того, в 2017 році в області кількість театрів становила 10 од., концертних організацій - 13, музеїв - 27, бібліотек - 1332, закладів культури клубного типу - 1419.

Отже, область має добре інфраструктурне забезпечення для розвитку всіх видів туризму.

Крім природно-заповідного фонду основними об'єктами для розвитку екологічного туризму в Львівській області є наступні:

- гори: Високий Замок (м. Львів), гора Лева (м. Львів), Пікуй (Турківський район), Писана Криниця (Сколівський район) та інші;

- печери: Медова, Страдчанська;

- скелі: скала з трьома печерами на південно-східній окраїні с. Ілів Миколаївського району, скелі Довбуша, Татарський камінь, скеля Камінь-Велетень, кам'яний триніг, Чатові скелі (Чортові скелі), Урицькі скелі;

- водоспади Гуркало, Кам'янка.

Крім того, з території Львівської області беруть початок витoki багатьох річок: р. Дністер, р. Стрий, р. Буг, р. Стир.

Отже, Львівська область має добрий потенціал для розвитку екологічного туризму.

Список використаних джерел та літератури

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методи аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К.: Видавничо-полігр. Центр «Київський університет», 2001. – Т. 17. – 395 с.

2. Вишневський В.І. Екологічний туризм. Навч. посібник./ В.І. Вишневський. - К.: Інтерпрес ЛТД, 2015. — 140 с.

3. Піменов В. Г. Розвиток екологічного туризму в Україні: основні поняття, проблеми, сучасний стан / В. Г. Піменов // Вісник ХДАК. – 2018. - Випуск 52. – С. 198- 208

4. Вишневський В.І. Ресурси екотуризму: основні поняття та визначення / В. І. Вишневський // Географія та туризм. - 2012. - Вип. 18. - С. 19-24

5. Рекреаційний потенціал Львівщини / Статист. збірник. - Львів: Головне управління статистики у Львівській обл., 2012. – 96 с.

6. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>